

kirkelig Retning vil langt lettere kunne gøre sig til Herre da end i dette Øjeblik, og naar vi fortsætte i den kirkelige Friheds Spor, som vi ere slaaede ind paa ved Sognebaandsløsning og ved Valgmenighedsloven. Naar vi blive i det Spor, vil der være langt større Betingelser for en fri Udvikling inden for Folkekirken. Jeg anførte ved 1ste Behandling nogle Ord af en kirkelig Autoritet, som man gerne kan kalde ham paa dette Omraade, nemlig af Pastor Monrad ved Marmorkirken, som er en af de første Mænd af en bestemt Retning her i Landet. Han hævdede udtrykkelig, at han havde langt større Tillid til en Folkekirke, hvis Styrelse bestod af hæderlige Politikere og et frisindet Ministerium, selv om der blandt disse Politikere fandtes adskillige Fritænkere, end han havde til en uafhængig Statskirke. Han havde større Tillid til saadanne Mænds Tolerance og Frisind, end han vilde have til en af Folkemagten uafhængig Statskirke, hvor Præster og Teologer spille den store Rolle, og hvor den rene Lære vil blive anderledes dominerende end nu. Det er altsaa et Vidnesbyrd fra udpræget religiøs Side. Jeg anfører det for at vise, at man fra begge Sider, baade fra borgerlig-frisindet og fra religiøs Side maa være højst bekymret ved den Udvikling, man nu synes at stile hen imod.

Man kan ganske vist sige, at det ikke er saa skæbnsvangert, at Flertallet vil stemme for denne Kommission, thi det er jo blot en Kommission, og Regering og Rigsdag ville staa fuldstændig frit, naar der kommer Forslag fra Kommissionen. Ja vist, men det er dog saa farligt, at man ikke vilde gøre det i 1849. Den Gang forkastede man et Forslag derom. Det er ligesom at give den første Magt fra sig. Det er ligesom at sige, at Folkekirkens Anliggender ikke fuldt ud ere en Lovgivingssag, Kirkens Røst skal først høres gennem en repræsentativ Forsamling. Gør man dette første Skridt, det Skridt, som koster, kommer man til at staa langt svagere over for de Forslag til en Kirkeforfatning, der maatte fremkomme fra denne Kommission. Og at de ikke ville blive meget frisindede, fremgaar af selve den Sammensætning, som denne Kommission

faar, hvor de Lægmand, der blive udvalgte, ikke i særlig Grad ville blive direkte Udtryk for den kirkeligsindede Del af Befolkningen, men hvor Anskuelserne ville blive stærkt forvanskede ved Menighedsraadene, der skulle vælge dem, og hvor Præsterne sidde som fødte Formænd, og hvor disse i Forbindelse med Mindretalene netop i Kraft af Forholdstalsvalgmaaden kunne blive de ledende. Det bliver ikke frisindede Forslag, der komme fra en saadan Kommission, hvor det gejstlige Element udgør omtrent Halvdelen. Have vi altsaa først været med til at nedsætte Kommissionen, staa vi betydelig svagere i vor Modstand, naar disse Forslag en Gang komme. Der vil let kunne tænkes socialpolitiske Situationer, hvor det fra en vis ledende Retnings Side vil kunne anses for opportunt at gøre en saadan Indrømmelse til Kirken, som man for nogle Aar siden aldrig havde tænkt sig mulig. Altsaa ogsaa fra et religiøst Standpunkt forekommer det mig, at man maa være højst betænkelig ved denne Kirkekommission.

Saa vidt jeg har forstaaet, hvad man hidtil har talt og skrevet og lovgivet i denne Sag fra Folketingets og Demokratiets Side, har man altid tænkt sig en Folkekirke, der blev ved at være Folkekirke, Folkets Kirke, ejet og styret og ledet af Folket, gennemtrængt af Folkets Aand, og en Folkekirke, som blev mere og mere rummelig, mere og mere taalsom, hvor alle religiøse Meninger kunne trives, røre sig og brydes, hvor Missionsmænd, Grundtvigianere, de højirkelige, Rationalister og Unitarer, alle, hvis Rod overhovedet var den evangelisk-lutherske Overlevering, eller alle, der overhovedet stode paa Protestantismens Grund, og som vare udgaaede fra det afgørende Brud med Pavemagten, frit kunde røre sig og brydes. Det var ganske sikkert den Opfattelse, man havde, og det første Krav for at faa en saadan rummelig og taalsom Folkekirke var Grundtvigs store Krav om Lærefrihed. Bort med Præsteløftet, bort med Dogmetvungen, saa at der bliver Frihed, saa at Folk ikke skulle kunne mistænke Præsterne for, at de lære, som de lære, fordi de ere tvungne dertil. Naar en Præst talte og forkyndte, skulde man kunne sige: Han gør det, fordi